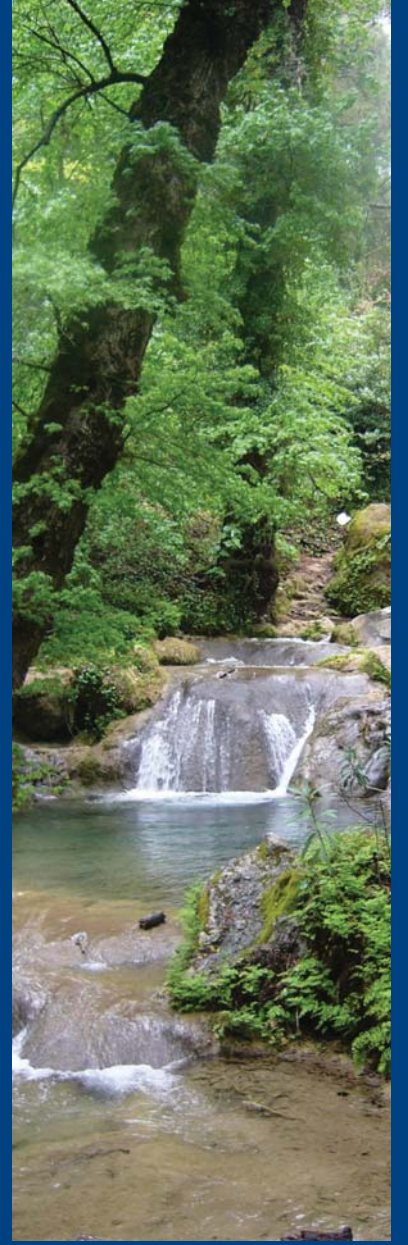

Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.

Deniz Hassas Alanları Belirleme Çalıştayı Sonuç Raporu

Deniz Hassas Alanları Belirleme Çalıştayı Sonuç Raporu

Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

2011
ANKARA

Hazırlayanlar

Güner Ergün, Yıldırım Lise, Didem Ambarlı, Nurhan Şen, Gülden Atkın Gençoğlu, Harun Güçlüsoy

© 2011 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM)

Alparslan Türkeş Cad. 17. Sok. No.10 06510 Beştepe/Yenimahalle/ Ankara

Tel: +90 (312) 222 12 34 Faks: +90 (312) 222 26 61

<http://www.csb.gov.tr/gm/tabiat/>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)

Birlik Mahallesi 415. Cadde No. 11 06610 Çankaya/ Ankara

Tel: +90 312 454 1100 Faks: +90 312 496 1463 www.undp.org.tr

Güçlü bireyler. Güçlü toplumlar.

Bu yayın tamamen ya da kısmen yeniden yazılabilir ve herhangi bir şekilde eğitsel ya da kar amacı gütmeyen amaçlarla, baskı sahibinden özel izin alınmaksızın, kaynağa atıfta bulunarak kullanılabilir. TVKGM veya UNDP, bu yayının kaynak olarak kullanıldığı tüm yayınların bir kopyasını almaktan minnet duyacaktır. Bu yayın, herhangi bir ticari amaç için TVKGM veya UNDP 'den yazılı izin almaksızın tekrar satışının yapılması amacıyla kullanılamaz.

Bu eser kaynakça amacıyla şu şekilde atfedilebilir: Ergün, G., Yıldıray, L., Ambarlı, D., Şen, N., Gençoğlu Atkın, G., Güçlüsoy, H. (2011). Deniz Hassas Alanları Belirleme Çalıştayı Sonuç Raporu- Identifiying the Sensitive Marine Areas Workshop Report. PIMS 3697: Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Teknik Rapor Serisi 7: 26 sf.

Bu yayın Küresel Çevre Fonu (GEF) mali desteğiyle T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM) tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Temsilciliği (UNDP Türkiye), T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ortaklığında yürütülen büyük ölçekli "Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi" Projesi kapsamında basılmıştır.

Teknik Rapor Serisi: 7

Hazırlayanlar: Güner Ergün, Yıldıray Lise, Didem Ambarlı, Nurhan Şen, Gülden Atkın Gençoğlu, Harun Güçlüsoy

Düzeltili: Güner Ergün, Harun Güçlüsoy ve Gülden Atkın Gençoğlu

Kapak ve İç Tasarım: Evren Çağlayan

Kapak Fotoğrafları: Ayvalık Adaları, TVKGM arşivi
Turgut Şelalesi, Marmaris, TVKGM arşivi
Gökova, TVKGM arşivi

Fotoğraflar: 1-3 TVKGM arşivi

Bu belge, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, GEF ve Birleşmiş Milletler resmi belgesi olarak düşünülmemelidir.

Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde doğal yapısı ve iklimsel koşulları nedeniyle kıyı alanları büyük bir biyolojik çeşitliliğe sahip olup bu alanlara ilişkin sorunlar gün geçtikçe artmaktadır. Son yıllarda hızlı kentleşme, sanayileşme, turizm, ikinci konut vb gelişmelerden dolayı çarpık yapılaşma ve plansız gelişme yaşanmakta, kıyı ve deniz alanları bu sorunlardan ciddi anlamda etkilenmektedir.

Özellikle ekonomik alanlardaki gelişmeler deniz taşımacılığını da arttırmakta kalkınma, barınma, ticaret, rekreasyon ve temel ihtiyaçları karşılamak için kıyı ve deniz alanlarının kullanımına bağlılık gitgide artmaktadır. Bunun yanı sıra hızlı kentleşmenin ve yapılaşmanın kıyı alanları üzerindeki baskısı kumul, tuzcul ve bataklık alanların kaybı, kıyı ve deniz kirliliği, kıyı ekosisteminin kaybı ve bozulması gibi birçok sonucu doğurmaktadır. Kıyı ve deniz alanlarının biyolojik çeşitliliği ve verimliliği giderek artan bir baskıya maruz kalarak, bu alanlarda telafisi mümkün olmayan zararlar oluşturmaktadır.

Korunması gerekli en önemli değerlerimizden olan kıyı ve deniz alanları üzerindeki bu baskıların giderilmesine ve bu sorunların çözümüne yönelik olarak bu alanların sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde, doğal yapısını bozmadan, koruma ve kullanma dengesi gözetilerek değerlendirilmesi amacıyla; temelde etkin bir uygulama ve denetim süreci içeren bir yapısal düzenleme ve altyapı oluşturulması, ilgili tüm kurum ve kuruluşların kapasitelerinin bu yapısal düzenleme uyarınca artırılması, tüm paydaşlar arasında işbirliğinin ve koordinasyonun artırılması, etkin ve verimli bir iş programı ve finansal kaynak modeli oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tüm bu hususların bilinciyle, 8.592 km kıyı uzunluğuna sahip ülkemizin kıyı ve deniz alanlarında ulusal mevzuatımız ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle nesli tehdit ve tehlike altındaki tür ve habitatların araştırılması ve korunması, kıyı ve deniz alanları biyolojik çeşitliliklerinin araştırılması, önemli koy ve körfezlerin deniz üstü araçları taşıma kapasitesinin belirlenmesi, koruma kullanma esaslarının belirlenmesi, bütünlük kıyı alanı yönetimine yönelik çalışmalarla, bu alanların karşı karşıya olduğu sorunları asgariye indirmek için azami ölçüde gayret sarf etmektedir.

Kıyı ve deniz kaynaklarının korunması gelişen küresel bir öncelik olması nedeniyle Deniz Koruma Alanları kavramı da büyük ölçüde yayılmakta olup bu kavramın ülkemizde öneminin farkındalığı noktasında önemli çalışmalar yürütülmektedir.

Genel Müdürlüğümüz, 2009-2013 yılları arasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın uygulayıcı ortaklığında yürüttüğü "Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanlarının Güçlendirilmesi" büyük ölçekli GEF Projesi ile, Türkiye karasularındaki denizel biyolojik çeşitliliğin korunması, kıyı ve deniz koruma alanları veri ağının yapılandırılması ve ekolojik hizmet fonksiyonlarının etkin ve sürdürülebilir yönetimle etkin kılınmasında uzun vadeli çözüm için ilk adımı atmıştır.

Proje kapsamında hazırlanan deniz ve kıyı koruma alanlarında ekonomik analiz, balıkçılık sosyo ekonomisi de dahil olmak üzere sosyo-ekonomik araştırmalar, hassas alanların belirlenmesi, ekonomik prensiplerin planlamaya entegrasyonu, finansal sürdürülebilirlik, deniz araçlarından kaynaklanan kirleticilerin azaltılması ile alternatif geçim kaynaklarını kapsayan teknik çalışma raporları serisinin;

- Mevcut kıyı ve deniz alanlarının daha etkin yönetimi ve öncelikle yeni kıyı ve deniz alanlarının kurulması için sorumlu kurumların ihtiyaç duyduğu iç yapı ve kapasitenin güçlendirilmesi,
- Deniz koruma alanları planlama ve yönetim sisteminin etkin iş planlaması, yeterli etkin yönetim maliyeti ve gelir üretim düzeyine imkan vermesinin sağlanması,
- Kıyı ve deniz koruma alanlarının çok amaçlı kullanımı içinde ekonomik faaliyetlerin yönetimi ve düzenlenmesi için kurumlar arası koordinasyon mekanizmasının sağlanması,

konularında 3 ana sonuca hizmet etmesi hedeflenmekte olup bu kapsamda bilgilerinize sunulmaktadır.

Osman İYİMAYA
Genel Müdür

İçindekiler

Executive Summary	v
Giriş	1
Sonuç ve Öneriler	3
HEDEF 1. Mutlak Koruma ve Tampon Bölgelerin Tanımı ve Kriterlerinin Belirlenmesi	3
HEDEF 2. Mutlak Koruma ve Tampon Bölgeler İçerisindeki Faaliyetlerin Düzenlenmesi	8
HEDEF 3. Boşluk Analizi Çalışması Kapsamında Temel Parametrelerin Belirlenmesi.	12
EK 1. Çalıştay Programı	15
EK 2. Çalıştay Katılımcı Listesi	16
EK 3. Gruplara göre Katılımcı Listeleri	18

Executive Summary

As the main outcome of the Project, it is expected to develop capacities and internal structures of EPASA required for prioritizing the establishment of new Marine and Coastal Protected Areas (MCPAs), and for more effectively managing existing MCPAs. In this respect, “Identifying the Sensitive Marine Areas” Workshop was organized on May 20-21 2010, in Akyaka, Muğla (Annex 1: Workshop Agenda).

The objectives of the workshop are:

- to define marine areas in terms of core and buffer zones based on a set of criteria and standards,
- to determine the potential activities such as marine tourism, fisheries etc. that will be authorized within the sensitive areas;
- to set parameters to be used for marine gap analysis to identify possible Marine and Coastal Protected Areas (MCPAs) along the Aegean and Mediterranean coastlines.

Throughout the workshop, experts and participants underlined the importance of identifying the sensitive marine areas in this context and the recommendation given by the participants were noted.

Overall, 72 representatives participated in the workshop, representing relevant governmental organizations and universities along with local authorities, relevant national and local NGOs, private sector and UNDP Turkey (Annex 2: Workshop Participant List).

The workshop included presentations on Turkey’s conservation planning applications, examples of

planning and zoning applications in Turkey’s Marine and Coastal Protected Areas as well as Marine Important Bird Areas and systematic conservation planning approach delivered respectively by the Project Coordinator Güner ERGÜN, Project Manager Harun GÜÇLÜSOY and experts Yıldray LİSE, Ozan VERYERİ, Ali Cemal GÜCÜ, Jose TAVARES and Didem AMBARLI. The discussions were facilitated through working groups in line with the above mentioned objectives.

The workshop was concluded with a technical site visit to the one of the potential marine sensitive areas “Fisheries Restricted Areas” proposed in the Gökova Special Environmental Protected Area. During the visit, the selection methodology, including spawning grounds of economic fish species and involvement of the fishing cooperatives to this process, for these sites were briefed. The involvement of the fishing cooperatives on this development first time experienced and positively tested in Turkey; therefore, the same methodology can be replicated similar MCPAs elsewhere.

Outputs of the workshop will help in facilitating the expansion of country’s MCPAs system which will be undertaken as a part of national MCPA strategy and action plan thereby contributing to marine biodiversity. The MCPAs being established and/or strengthened under the project will help to ensure environmental sustainability of Turkey’s marine ecosystems. This includes the sustainability of fisheries, which will be increased through the extension of a system of “Fisheries Restricted Areas” described for the Mediterranean basin by General Fisheries Commission for the Mediterranean of FAO.

GİRİŞ

Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinde, 'Mevcut Deniz ve Kıyı Koruma Alanlarının daha etkin yönetimi ve yeni Deniz ve Kıyı Koruma Alanlarının kurulmasına öncelik vermek için sorumlu kurumların ihtiyaç duyduğu kurumsal yapının ve kapasitenin güçlendirilmesi' hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşmadaki en önemli adımlardan biri olan, "Denizel Hassas Alanları Belirleme Çalıştayı" 20-21 Mayıs 2010 tarihlerinde Akyaka, Muğla'da düzenlenmiştir (EK 1: Çalıştay Programı).

İki gün süren çalıştayın amaçları aşağıdaki konular olarak belirlenmiştir:

1. Kriter ve standartlara dayanarak denizel hassas alanları (mutlak koruma ve tampon bölgeleri) tanımlamak,
2. Hassas alanlar içerisinde deniz turizmi, balıkçılık gibi hangi potansiyel faaliyetlerin yapılıp yapılamayacağını ortaya koymak,
3. Ege ve Akdeniz Kıyılarındaki diğer potansiyel Deniz ve Kıyı Koruma Alanlarını (DKKA) belirlemede kullanılacak denizel Boşluk Analizi çalışması için temel parametreleri ortaya koymak.

Çalıştay süresince konunun uzmanları ve katılımcılar tarafından bu kapsamda, denizel hassas alanların belirlenmesinin önemi vurgulanmış ve denizel hassas alanların belirlenmesinde yol gösterecek öneriler değerlendirilmiştir.

Çalışmaya, merkezi ve taşra birimleri olmak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluş, yerel yönetim, akademi, ulusal ve yerel sivil toplum kuruluşu, özel sektör yetkilileri ve yerel uzmanlardan toplam 72 kişi katılmıştır (EK 2: Çalıştay Katılımcı Listesi).

Çalıştayda Türkiye'deki koruma zonlaması çalışmaları, Türkiye'de Deniz ve Kıyı Koruma Alanları planlama ve zonlama çalışmalarından örnekler ile birlikte Dünya'daki Denizel Önemli Kuş Alanları ve sistematik koruma planlaması konularında Proje Koordinatörü Güner ERGÜN, Proje Yöneticisi Doç.Dr. Harun GÜÇLÜSOY ve uzmanlar Yıldray LİSE, Ozan VERYERİ, Doç.Dr. Ali Cemal GÜCÜ, Jose TAVARES ve Didem AMBARLI tarafından sunumlar gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın amaçları doğrultusunda kolaylaştırıcıların desteğiyle mutlak koruma ve tampon bölgelerin tanımı ve kriterlerinin belirlenmesi, bu bölgeler içerisindeki faaliyetlerin düzenlenmesi ve boşluk analizi çalışması kapsamında temel parametrelerin belirlenmesi için üç grup çalışması gerçekleştirilmiştir.

Resim 1. Çalıştay katılımcıları

Çalıştay sonunda teknik gezi düzenlenerek katılımcılara, Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde önerilen potansiyel hassas alanlardan biri olan "Balıkçılığa Kısıtlı Alanlar" hakkında bilgi verilmiştir. Teknik gezide, bu alanların seçiminde ekonomik balık türlerinin yumurtlama alanlarını ve su

ürünleri kooperatiflerinin sürece dahil edilmesini içeren bir yöntem izlendiği anlatılmıştır. Su ürünleri kooperatiflerinin böyle bir gelişmede etkin yer alması ve olumlu sonuçlar elde edilmesi açısından Türkiye'de bir ilk gerçekleşmiştir ve bu nedenle, aynı yöntem benzer DKKA'da tekrarlanabilir.

Resim 2. Gökova ÖÇK Bölgesi önerilen Balıkçılığa Kısıtlı Alanlara Teknik gezi

Çalıştayın çıktıları, ulusal strateji ve eylem planında yer alacak Türkiye'nin DKKA sisteminin genişletilmesine ve böylece denizel biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkı verecektir. Proje kapsamında, DKKA'nın kurulması ve/veya güçlendirilmesi ile Türkiye'nin denizel ekosistemlerinin çevresel

sürdürülebilirliği sağlanacaktır. Aynı zamanda, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) Akdeniz'deki Genel Balıkçılık Komisyonu tarafından Akdeniz Havzası için tanımlanan "Balıkçılığa Kısıtlı Alanlar" sisteminin genişletilmesi ile sürdürülebilir bir balıkçılık yönetimi de sağlanacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

3

Çalıştayın amacı doğrultusunda, sonuç ve öneriler üç ana hedef altında değerlendirilmiştir. Yapılan tartışmalar ve ilgili kurumlar ile uzmanların görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

HEDEF 1: Mutlak Koruma ve Tampon Bölgelerin Tanımı ve Kriterlerinin Belirlenmesi

Resim 3. Grup çalışması

Kolaylaştırıcılar: Yıldırım LİSE ve Ayhan TOPRAK
Yazman: H. Suda EKİCİ

1. Grup Çalışmasının Amacı

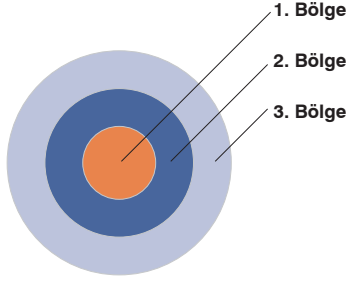
Bu grup çalışmasının amacı, mutlak koruma ve tampon bölgelerin tanımlarının yapılması ve belirleme kriterlerinin netleştirilmesidir.

2. Katılımcı Analizi

Gruplara göre katılımcı listesi EK 3'de verilmiştir.

3. Grup Çalışması Yöntemi

- Tanışma: Grup üyeleri birbirleriyle tanıştılar.
- H. Suda EKİCİ, daha önce resmi yazı ile ilgili kurumlardan istenen "hassas alan" tanımlarıyla ilgili sunumu gerçekleştirdi.
- Tartışmalar aşağıdaki iç içe bölgeler ışığında yapılmıştır.

Türkiye'de deniz ve kıyı koruma zonları/bölgeleri

Şekil 1. Zonlama / bölgeleme referansı

- Türkiye korunan alanlar sisteminde mevcut koruma zonlarının isimleri ile ilgili dosya (EK A) dağıtılarak üzerinde tartışıldı ve deniz ve kıyı alanları için zonlama isimleri belirlendi.
- Bundan sonra, Türkiye korunan alanlar sisteminde mevcut koruma zonlarının belirlenmesiyle ilgili dosya (EK B) dağıtılarak deniz ve kıyı alanları için zonların hangi kriterlerle belirleneceği tartışıldı. Ayrıca, "Convention on Biological Diversity, Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice, 13th Meeting, 18-22 February 2008, Marine and Coastal Biological Diversity, Annex II, scientific criteria for identifying ecologically or biologically significant marine areas in need of protection, in open ocean waters and deep sea habitats" adlı yayındaki "Ekolojik ve Biyolojik Açıdan Önemli Deniz Alanlarını Belirleme Ölçütleri" dosyası (EK C) dağıtılarak üzerinde tartışıldı ve Türkiye için zonlamada kullanılacak ekolojik kriterler netleştirildi. Ekolojik kriterlere ek olarak "alan kullanımı / sosyo-ekonomik kriterler" ve "coğrafi oluşumlar, jeolojik, jeomorfolojik kriterler" de tartışıldı.
- Grup sonuçlarının raporu, kolaylaştırıcılar ve yazman tarafından hazırlandı ve Yrd. Doç. Dr. Kemal Can BİZSEL tarafından tüm katılımcılara sunuldu.

4. Grup Çalışması Sonuçları

Grup çalışmaları sırasından aşağıdaki ana başlıklarla ilgili tartışmalar yapıldı ve şu kararlar alındı.

4.A. Deniz ve Kıyı Koruma Zonları İsimleri ve Tanımları

4.A.1. Zon İsimleri

1. Bölge: Mutlak Koruma Alanı (Kullanıma Kapalı Alan)

Bu bölgenin ismi üzerinde yapılan tartışmalarda koruma ve kullanıma kapalı alan tabiri üzerinde çok duruldu. Kesin bir karara varılmadığı için her iki isim de yukarıda verildi.

2. Bölge: Sınırlı Kullanım Bölgesi

3. Bölge: Kontrollü/Tedbirli Kullanım Bölgesi

Bu bölgenin ismi üzerinde de yapılan tartışmalar sonunda kesin bir karara varılamadı ama yukarıdaki isim en çok kabul gören isim olduğu için yazıldı.

4.A.2. Zon Tanımları

1. Bölge: Mutlak Koruma Alanı (Kullanıma Kapalı Alan)

Ulusal ve uluslar arası düzeyde korunan / tehlike altında doğal fauna ve floranın bütünlüğünün ve önemli yaşam alanlarının sürdürülebilirliğinin sağlanması için bilimsel araştırma, izleme çalışmaları dışında insan faaliyetinin yapılmadığı alan.

2. Bölge: Sınırlı Kullanım Bölgesi

Mutlak koruma alanı (kullanıma kapalı alan) ile etkileşim içinde olan ve sınırları açıkça belirlenmiş alanlardır. Bu zondaki faaliyetler koruma amaçlarıyla çelişmemelidir.

3. Bölge: Kontrollü/Tedbirli Kullanım Bölgesi

Mutlak koruma alanı ve sınırlı kullanım bölgesini doğrudan ve/veya dolaylı olarak etkileyebilecek her türlü yasal faaliyetin belirlenecek kurallar ve ilkeler çerçevesinde düzenlendiği bölge.

4.B. Deniz ve Kıyı Koruma Zonları Belirleme Kriterleri

Grup çalışması sırasında aşağıdaki üç ana kriterin, zonların belirlenmesinde kullanılması kararlaştırıldı.

- Ekolojik kriterler
- Alan kullanımı / sosyo-ekonomik kriterler
- Coğrafi oluşumlar, jeolojik, jeomorfolojik kriterler

4.B.1. Ekolojik Kriterler

Yukarıda belirtildiği gibi, "Convention on Biological Diversity, Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice, 13th Meeting, 18-22 February

2008, *Marine and Coastal Biological Diversity, Annex II, scientific criteria for identifying ecologically or biologically significant marine areas in need of protection, in open ocean waters and deep sea habitats*” adlı yayındaki “Ekolojik ve Biyolojik Açıdan Önemli Deniz Alanlarını Belirleme Ölçütleri” dosyası (EK C) üzerinde tartışıldı bu ölçütlerden ikisi birleştirilerek Türkiye için ekolojik kriterler belirlendi.

1. Eşsizlik veya Enderlik

Alan (i) eşsiz (türünün tek örneği), ender (sadece birkaç yerde görülen) veya endemik türleri, popülasyonları veya toplulukları ve/veya (ii) eşsiz, ender veya farklı habitat veya ekosistemleri ve/veya (iii) eşsiz veya alışılmadık jeomorfolojik veya oşinografik özellikleri içerir.

2. Nadir, tehdit altındaki, tehlike altındaki, NT veya azalan türler ve/veya habitatlar bakımından önem

Tehlike altında, tehdit altında veya azalan türlerin hayatta kalması, gelişebilmesi ve iyileşmesi veya bu türlerin önemli assemblajları için habitatlar içeren alanlar.

3. Korunmasızlık, kırılabilirlik, hassaslık veya yavaş iyileşme

Oldukça yüksek oranda hassas habitatlar, biyotoplar veya işlevsel olarak kırılabilir (insan kullanımları veya doğal olaylar yüzünden bozunmaya veya eksilmeye karşı duyarlı) veya iyileşme hızı düşük alanlar.

4. Biyolojik üretkenlik

Doğal biyolojik üretkenliği diğerlerine oranla daha yüksek olan türleri, popülasyonları veya toplulukları barındıran alanlar.

5. Biyolojik çeşitlilik

Ekosistemler, habitatlar, topluluklar veya türler bakımından çeşitliliği yüksek veya daha yüksek genetik çeşitliliği barındıran alanlar.

6. Doğallık

İhmal veya insan etkinlikleri yüzünden düşük düzeyli tahribat veya bozunmaya maruz kaldığı için diğerlerine oranla daha yüksek oranda doğallık taşıyan alanlar.

4.B.2. Diğer Kriterler

Ekolojik kriterlerin uzun tartışmalarından sonra “alan kullanımı / sosyo-ekonomik kriterler” ve “coğrafi oluşumlar, jeolojik, jeomorfolojik kriterler” de tartışıldı ve aşağıdaki tablo oluşturuldu.

Tablo 1. Deniz ve kıyı koruma zonları belirleme kriterler tablosu.

	İsmlendirme	Belirleme Kriterleri		
		Ekolojik kriterler	Alan kullanımı/ sosyo-ekonomik kriterleri	Coğrafi oluşumlar/ jeolojik, jeomorfolojik kriterler
1. Bölge	Mutlak Koruma Alanı (Kullanıma Kapalı Alan)*	BÇS 2008 ekolojik kriterlerinin Türkiye'ye uyarlanmış listesi		Kapalı ve/veya yarı kapalı su alanı, vermitit teraslar ve resifler, kıyı mağara oluşumları.
2. Bölge	Sınırlı Kullanım Bölgesi**	Mutlak koruma bölgesini besleyen su kaynağı (denizel, karasal) kütlelerinin var olduğu alan.	Koruma amacıyla gelişmeyen, yöre ekonomisi ve tarihi ve kültürel değerler açısından önemli faaliyetleri içeren alanlar.	
3. Bölge	Kontrollü/ Tedbirli Kullanım Bölgesi**		yoğun ekonomik ve insan faaliyetlerinin olduğu alanlar.	

*: Mutlak koruma alanında (kullanıma kapalı alan) sadece bilimsel ve izleme çalışmaları yapılır.

** : Sınırlı kullanım bölgesi ve kontrollü kullanım bölgesindeki faaliyetler, alandaki kaynakların yerel özelliklerine göre yönetim planları ile belirlenir.

5. Grup Çalışması Sonuç Önerileri

1. Bu çalışmada tartışılan zonlama konularıyla ilgili sonuçların bir **yönetmelik** haline getirilmesi ve yürürlüğe konulması.
2. Türkiye korunan alanlar sistemi içindeki korunan alanlar tanımlamaları ve IUCN küresel korunan alanlar sistemi tanımlarının uyumlaştırılması çalışmalarına destek verilerek nihai hale getirilmesi.
3. Hassas alanların belirlenmesinde kullanılan ekolojik kriterlerden biri olan “biyolojik üretkenlik” önemli bir konudur. Bu kriterin uygulanması ve bu alanların yönetiminin zorluğunun (örneğin Akdeniz’de tüm dere ağzlarının

hassas alan olarak belirlenmesi gerekiyor) farkında olmak gerekiyor. Bu gerçek ışığında kararlar verilmelidir.

- Ekolojik kriterler için yapılacak ölçme ve değerlendirme çalışmalarının nasıl yapılacağı çok önemli bir konu. Standart yöntemler kesin olarak belirlenmeli ve tüm çalışmalar bu standart yöntemlere göre yapılmalıdır. Bu standart yöntemlerle ilgili bir tebliğ/tamim yayınlanması öneriliyor.
- Grup çalışması sonuçlarında yer alan bazı kriterlerin uzman gruplarca daha net olarak belirlenmesi öneriliyor.
- Biyolojik, yönetsel ve sosyo-ekonomik değerlere göre yapılacak düzenli izleme çalışmaları sonuçlarına göre belirli dönemlerde zonlama çalışmalarının revizyonu yapılmalıdır.

6. Ana Oturum Katılımcılarının Yorum ve Önerileri

Grup çalışmalarının sonuçları Yrd. Doç. Dr. Kemal Can BİZSEL tarafından sunulduktan sonra tüm katılımcıların bulgularla ilgili yaptığı yorumlar şunlardır:

- 3. Bölge korunan alanlar içinde mutlak koruma alanı ve sınırlı kullanım bölgesi dışında kalan diğer alanlardır.
- Tedbirli zon kavramı yerine "Kullanımı koşulları belirlenmiş bölge" olabilir mi? Daha net bir ifade bulunmalıdır.
- Alan kullanımına yönelik düzenlemeler tanım içinde yer alması faydalı olur.
- Deniz ve kıyı koruma alanlarındaki koruma çalışmaları için karadaki faaliyetleri düzenlemek gerekli. 2. bölge için karasal ekosistemler çok önemli. Dereler bu bölge içinde yer alır. *Öneri: Mutlak koruma bölgesini besleyen su kaynağı (denizel, karasal) kütlelerinin var olduğu alan. [Tablo 1'e bu şekilde konulmuştur.]*

- Nehir havzalarının tamamını ele almak mümkün olmayabilir. Bir sınırlama gereklidir.
- Daha genel olarak koruma yaklaşımı tartışıldı. Entegre havza yönetiminin önemi vurgulandı. DKA yönetim planlama süreci tanımlandı ve önemine değinildi.
- Bölgelerin birbirleri nasıl etkileyeceği net olmalıdır! Bölgeler arasında geçişler tanımlanmalı. Sınırlarındaki ilişkilerin ne olacağı önemli konu. Tanımlamalarda daha spesifik olunmalıdır.
- Yönetmelik yerine entegre havza yönetimi (planlama ve yönetim), katılımçılık ve ilgili kurumların sorumluluklarını yerine getirmesi için ilgili gerekli mevzuatın hazırlanarak yürürlüğe girmesi önerildi.
- DKA belirlenmesi ve ilan edilmesi süreci en önemli aşamalardan biridir. İlan sürecinde taslak sınırların oluşturulması önerilmiştir.
- ÖÇKKB ilan edilme sürecinden sonra şartlar değişebiliyor. Risk değerlendirmesi çalışmaları düzenli olarak yapılmalıdır. [Grup çalışması önerilerinden biri bu konuya değinmiştir.]
- Tampon bölgedeki kontrollü kullanım mutlak koruma zonunu etkilemeyecek şekilde düzenlenmelidir. 2. bölgede izleme farklı olmalıdır. Ana hedef mutlak koruma zonunu korumak olmalıdır.

EKLER

EK A: Türkiye Korunan Alanlar sisteminde mevcut koruma zonlarının isimleriyle ilgili dosya

EK B: Türkiye Korunan Alanlar sisteminde mevcut koruma zonlarının belirlenmesiyle ilgili dosya

EK C: Ekolojik ve Biyolojik Açından Önemli Deniz Alanlarını Belirleme Ölçütleri

EK A. Türkiye Korunan Alanlar sisteminde mevcut koruma zonlarının isimleri

Türkiye'de Mevcut Koruma Zonları

BÖLGELER KORUNAN ALAN TIPLERİ

	Milli Parklar	YHGS*	Sulak Alanlar	Biyosfer Rezervi
1. Bölge	Mutlak Koruma Alanı	Mutlak Koruma Bölgesi	Mutlak Koruma Bölgesi	Mutlak Koruma Bölgesi
2. Bölge	Sınırlı Kullanım Alanı	Hassas Kullanım Bölgesi	Sulak Alan Bölgesi	Tampon Bölge
3. Bölge	Kontrollü Kullanım Alanı	Sürdürülebilir Kullanım Bölgesi	Ekolojik Etkilenme Bölgesi / Tampon Bölge	Geçiş / Gelişme Bölgesi

*Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

EK B. Türkiye Korunan Alanlar sisteminde mevcut koruma zonlarının belirlenmesiyle ilgili dosya

Türkiye'de Mevcut Koruma Zonları

Korunan Alan Tipleri

Milli Parklar

Mutlak koruma alanı: Alanın ana kaynak değerleri ile hassas alanların ve doğal yapısı bozulmamış ekosistemlerin bulunduğu alanlar sadece bilimsel, araştırma ve izleme amacıyla ekosistem bütünlüğü ve kaynakların devamlılığının sağlanması için mutlak koruma alanı olarak ayrılır.

1. Bölge

Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Mutlak Koruma Bölgesi olarak tanımlanan bölge, ulusal ve uluslar arası düzeyde korunan doğal flora ve faunanın sürdürülebilirliğinin sağlanması için daha sıkı korunması zorunluluk teşkil eden, ekosistem bütünlüğü arz eden kaynak alanlarını kapsamaktadır. Özellikle YHGS Yaban Hayatı Geliştirme Sahasının hedef türlerinin üreme ve yuvalama alanlarını kapsayan habitatlar, insan müdahalesi görmeden mutlak korunması gereken alanlardır.

Sınırlı Kullanım Alanı: Doğal yapısı kismen müdahale görmüş, ekoturizm amaçlı faaliyetler, geleneksel tarım, otlatma, balıkçılık gibi sürdürülebilir kullanımın bütünlüğü, insan etkilerinin azaltılması için bu bölgelerin çevresinde ve/veya bitişik olarak belirlenmiş ve ziyaretçi bilgilendirme, sınırlı kullanımlara izin verilen alanlar Sınırlı Kullanım Alanı olarak ayrılır.

2. Bölge

Sulak alanlar

Mutlak Koruma Bölgesi: Koruma Bölgeleri içerisinde yer alan, - su kuşlarının yoğun ve toplu olarak kuluçka yaptığı ve gecelediği alanlar; - nadir ve nesli tehlikedeki kuş türlerinin önemli üreme bölgeleri ile - nesli tehlikede veya dar yayılışlı sulak alana bağimli doğal bitki türlerinin bulunduğu alanlardır.

Sulak Alan Bölgesi: Açık su yüzeyleri, lagünler, nehir ağzları, tuzlalar, geçici ve sürekli tatlı ve tuzlu su bataklıkları, sulak çayırlar, sazlıklar ve turbalıklar gibi habitatların oluşturduğu bölgedir.

Tampon Bölge: Mutlak koruma zonunu çevreleyen ve sınırları açıkça belirlenmiş alanlardır. Bu zondaki faaliyetler koruma amaçlarıyla gelişmeyen ve hatta doğa korumaya destek olan faaliyetler olmalıdır. Bu zondaki faaliyetler çoğunlukla bilimsel araştırmalar, örnekün doğal vejetasyon yapısının ortaya konulması, ziraat alanları, ormancılık, balıkçılık, ürün kalitesinin artırılması gibi konulara dönük olabilir. Bu zonda ayrıca bozulmuş ekosistemlerin rehabilitasyonuna dönük bilimsel çalışmalara da yer verilebilir. Tampon zonda eğitim, turizm ve rekreasyonel kullanımlara da imkan tanınabilir.

Kontrollü Kullanım Alanı: Yerleşim yerleri, sosyal alt yapı tesisleri, yoğun ekonomik faaliyetlerin yapıldığı ve bu yerleşim yerlerinde yaşayan insanların hayatlarını idame ettirmek amacıyla geçmişten günümüze kadar yararlanılmış oldukları ve özellikle özel mülkiyete konu alanlar belirlenecek kuralar ve ilkeler dahilinde olası gelişmelere ve kullanımlara izin verilebilecek alanları kapsar.

3. Bölge

Sürdürülebilir Kullanım Bölgesi: Yaban Hayatı Geliştirme Sahası için belirlenmiş olan hedef türlerin korunması ve gelişimi için ayrılmış olan MKB ve HKB üzerinde baskı unsuru yaratılmayacak biçimde, Yaban Hayatı Geliştirme Sahası sınırları içerisinde yöre halkının ve ziyaretçilerin alanın koruma statüsü ve değerleri ile uyumlu temel, gündelik ve rekreasyonel ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile sürdürülebilir doğal kaynak kullanımına (ormancılık, tarım, su kaynaklarının kullanımı, hayvancılık ve otlatma, yerleşim, yaylacılık, alan yönetimi ve rekreasyonel faaliyetleri) izin verilen alanlardır.

Ekolojik Etkilenme Bölgesi: Sulak alan ekosistemi ile ilişkili ve sistemi destekleyen deniz, kumul, kumsal, çalılık, ağaçlık, orman, çayır, mera ve çetlik alanları gibi habitatların oluşturduğu bölgedir.

Tampon Bölge: Sulak Alan Havzasının coğrafi durumu, topoğrafik özellikleri ve arazinin mevcut kullanım durumuna göre; sulak alan ekosistemini korumak maksadı ile ayrılan ve su toplama havza sınırı geçmemek ve sınırları varsa ekolojik etkilene bölgeden itibaren 2500 metreden az olmamak üzere ayrılan bölgeyi ifade eder.

Geçiş/Gelişme Bölgesi: Mutlak koruma ve tampon zonun dışına doğru uzantısı olup, tarımsal faaliyetler, yerleşme yerleri ve diğer kullanımların bulunduğu alanlardır. Bu zonda yerel halk, koruma kurumları, bilim adamları, sivil toplum kuruluşları, kültürel gruplar, özel yatırımcılar vb. alanın daha sürdürülebilir kullanımı ve yerel halkın kalkınmasına dönük yönetimi için birlikte çalışmaları gerekmektedir. Biyoster rezervleri bu zonların daha sürdürülebilir kullanımını ve bölgesel kalkınmasını desteklenmesi için önemli bir rol oynar.

HEDEF 2. Mutlak Koruma ve Tampon Bölgeler İçerisindeki Faaliyetlerin Düzenlenmesi

Resim 4. Grup çalışması

Kolaylaştırıcılar: N.Ozan VERYERİ ve Güner ERGÜN
Yazman: Nurhan ŞEN

1. Grup Çalışmasının Amacı

Bu grup çalışmasının amacı, denizel alanda yer alan hassas alanlar (Mutlak Koruma ve Tampon Bölgeler) içerisinde hangi faaliyetlerin yapılp/yapılmayacağını ortaya koymaktır.

2. Katılımcı Analizi

Gruplara göre katılımcı listesi EK 3'de verilmiştir.

3. Grup Çalışması Yöntemi

A. Tanışma: Grup üyeleri birbirleriyle tanıştılar.
B. 1-7 Mayıs 2010 tarihleri arasında, WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) tarafından WWF Akdeniz Bölge Ofisinin desteği ve Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı ile işbirliği ile yürütülmekte olan Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Deniz Yönetim Planı ve Uygulaması Projesi kapsamında Kaş'ta Kaş- Kekova ÖÇKB Zonlama ve Planlama Eğitimi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu eğitimde verilen 4. Modül içerisindeki "Ekolojik ve Biyolojik Açından Önemli Deniz Alanlarını Belirleme Ölçütleri" (Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, 2008) ve söz konusu çalıştayda Arturo Lopez Ornart tarafından yapılan "Akdeniz'deki Deniz Koruma Alanları ve Zonlama Örnekleri" sunumu (Ek D) kaynak olarak kullanılmıştır.

C. Çalışma grubunda yer alan katılımcılarla beraber "Ekolojik ve Biyolojik Açından Önemli Deniz Alanlarını Belirleme Ölçütleri" üzerinden gidilmiştir.

D. EK D'de verilen tablo, faaliyetlerin düzenlendiği tablonun hazırlanmasında şablon olarak kullanılmıştır.

E. İlgili mevcut yasal düzenlemeler (383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasında Dair Karar Hükmünde Kararname, Deniz Turizmi Yönetmeliği, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, Su Ürünleri Avcılığını düzenleyen tebliğler vs.) göz önüne alınarak faaliyetler

- Ekonomik Faaliyetler ve Doğal Kaynaklara Dayalı Faaliyetler
- Dinlenme ve Eğlence Faaliyetleri
- Diğer Faaliyetler

olmak üzere 3 ana grupta toplanmıştır.

F. 3 ana grupta toplanan faaliyetler içerisinde yer alan alt faaliyetler, çalışma grubunda yer alan katılımcılarla beraber ilgili mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde detaylandırılmıştır.

G.1. Çalışma grubunun sonucunda deniz ve kıyı alanları için belirlenen zonlar içerisindeki faaliyetler faaliyetlerin niteliğine göre

- Tamamen serbest olan faaliyetler
- Düzenleme getirilen faaliyetler
- Yasak getirilen faaliyetler
- İzne bağlı faaliyetler
- İmtiyaz verilebilen faaliyetler

olarak düzenlenmesi gerektiği kararına varılmıştır.

H. Grup sonuçlarının raporu, kolaylaştırıcılar ve yazman tarafından hazırlandı ve Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı İnceleme Şube Müdürü Güner ERGÜN tarafından tüm katılımcılara sunuldu.

4. Grup Çalışması Sonuçları

Grup çalışması sonucunda koruma alanının amacına göre denizel hassas alanlardaki (Mutlak

Koruma ve Tampon Bölgeler) muhtemel faaliyetler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Belirlenen faaliyetlerin bulunduğu zon içerisinde niteliğine göre;

S: Serbest

D: Düzenleme getirilen

Y: Yasak getirilen

İ: İzne bağlı

İM: İmtiyaz verilen

faaliyetler olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

TABLO 2. Mutlak Koruma ve Tampon bölgeler içerisinde faaliyetlerin düzenlenmesi

Ana Faaliyetler	Aktiviteler
Ekonomik Faaliyetler ve Doğal Kaynaklara Dayalı Faaliyetler	Balık çiftlikleri
	Deniz taşımacılığı (yük ve yolcu taşımacılığı)
	Deniz Turizmi a)Deniz turizmi aracı işletmeciliği, d)Deniz turizmi tesisleri (marina, yat limanı ve yat çekek yeri) b)Kurvaziyer gemi, e) Diğer deniz turizmi araçları c)Sualtı ve su üstü faaliyetleri
	Yenilenebilir Enerji (Rüzgâr santralleri, hidrodinamik enerji)
	Deniz suyundan tatlı su elde etme
	Petrol ve Gaz
	Boru Hatları ve Kablolar
	Kıyı yapıları (iskele, balıkçı barnakları, tersaneler, limanlar, turistik tesisler vs.)
	Ticari balıkçılık a)Trol c)Uzatma ağı e)Çapari g) Kaldırma dalyanı b)Girgir d)Paraketa f) Ağ dalyanlar h) Dalyan
	Amatör amaçlı balıkçılık a)olta takımları b)zıpkın
	Tarama
	Kum ve çakıl madenciliği
	Bilimsel ve Eğitim Amaçlı Araştırmalar
	Ticari Amaçlı Araştırmalar
	Dinlenme ve Eğlence Faaliyetleri
Motorlu su sporları	
Motorsuz su sporları	
Konaklama	
Yüzme ve şnorkel ile dalış	
Aletli dalış	
Kamp faaliyetleri	
Yürüyüş faaliyetleri	
Canlıların doğal ortamdan alınması ve rahatsız edilmesi	
Atık ve gürültü üreten faaliyetler	
Ateş ve ışık yakmak	
Evcil hayvan gezdirmek	
Kumsala girmek	
Halk kullanımına açık faaliyetler	
Diğer Faaliyetler	Askeri Faaliyetler

EKLER

EK D: Rosh Hanikra-Akhizv Deniz Rezervi Yönetim Planında Mutlak ve Tampon Bölge içerisindeki düzenlemeler

EK D. Rosh Hanikra-Akhizv Deniz Rezervi Yönetim Planı Mutlak ve Tampon Bölgeler içerisindeki düzenlemeler

FAALİYETLER	EYLEM	MUTLAK BÖLGE	TAMPON BÖLGE	
			YAYGIN KULLANIM	YOĞUN KULLANIM
		1763 ha	533 ha	86 ha
Ekonomik	Akuakültür veya herhangi bir endüstriyel faaliyet	Y	Y	Y
	Ticari faaliyetler	Y	Y	İ İM
Doğal kaynakları çıkarma ve işlemeye dayalı	Ticari veya sportif balıkçılık	Y	Y	Y
	Olta balıkçılığı	Y	Sın	Sın
	Doğal kaynakları çıkarma ve işlemeye dayalı araştırma, bilimsel amaçlı örnek toplama	Y	İ D	İ D
Rekreasyonel denizcilik/ seyrüsefer	Ücretsiz motorlu tekne	Y	Sın	u.y.
	Yelkencilik	Sın	S	u.y.
	Demirleme	Y	Sın	u.y.
	Şamandıralama	Y	Y	Sın
	Denize yüzer araç indirme	u.y.	Y	Sın
Ziyaretçiler	Yüzme ve şnorkel	Y	S	u.y.
	Tüple dalış	Y	İ D	u.y.
	Kamp tesisi	Y	Y	İ İM
	Ücretsiz kamp	Y	Y	Y
	Yürüyüş	u.y.	S	S
	Yaban hayatının rahatsız edilmesi ve doğal ortamından toplanması	Y	Y	Y
	Çöp atma; gürültü	Y	Y	Y
	Ateş, ışık, köpek veya başıboş evcil hayvanlar	Y	Y	Sın
	Park ve kumsala giriş	u.y.	Sın	Sın
Yönetim	Ziyaretçi giriş izni	Y	S	S
	Rekreasyonel tesisler	Y	Y	İ İM
	Rehberli motorlu tekne turları	İ D	İ D	u.y.
	Eğitim tesisleri	Y	İ D	İ D
	Bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri	Y	İ D	İ D
	Doğal kaynakları çıkarma ve işlemeye dayalı olmayan araştırma	İ D	İ D	İ D
	Yabancı tür salınması	Y	Y	Y

S: Serbest /D. Düzenleme Getirilen / Y: Yasak Getirilen / İ: İzne bağlı / İM: İmtiyaz verilebilen / Sın:Belirli sınırlamalara tabii/u.y.: uygulanamayan

5. Grup Çalışması Sonuç Önerileri

1. Denizel alanda alanın ve faaliyetlerin yönetiminden sorumlu bir otoritenin olması,
2. Alanın yönetim planına sahip olması,
3. Yönetim planıyla beraber bir izleme programının olması ve bu izleme programının içindeki göstergeler ve izleme programının sonuçlarına göre yönetim planı çalışmalarını doğrultusunda aşama yapıp yapılmadığına, yönetim planı çalışmalarının geliştirip geliştirilemeyeceğine, yapılan yönetim planı çalışmalarının uyarlanabilir yönetim (adaptive management) ilkelerine uygun olup olmadığına bakılması,
4. Belirlenen zonlar içerisindeki belli faaliyetlere mekânsal ve zamansal sınırlama getirilerek düzenleme yapılabileceği.

6. Ana Oturum Katılımcılarının Yorum ve Önerileri

Grup çalışmasının sonuçları Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı İnceleme Şube Müdürü Güner ERGÜN tarafından sunulduktan sonra tüm katılımcıların grup çalışması sonuçları ile ilgili yaptığı yorumlar şunlardır:

- 1. Çalışma Grubunda belirlenen bölgelere yönelik olarak bu faaliyetlerin koruma zonlarının hangilerinde yapılıp yapılmayacağı konusu yönetim planı çalışmasında ele alınmalıdır.
- Tarım, hayvancılık, kanalizasyon vb. faaliyetler ekonomik faaliyetler içinde yer alabilir.
- Yenilenebilir enerji kaynağı olarak faaliyetler içinde jeotermal ve hidroelektrik santraller de var. Bu konular da ciddi riskler bulunmaktadır. Jeotermal konusunda akışların doğaya serbest bırakılması ağır metal içermesi ve sahip olduğu sıcaklıktan dolayı tehlike arz etmektedir. Bunlar yerin altına geri gönderilmelidir. Bu konuda Türkiye’de çok az başarılı örnek var. Bu konuya dikkat edilmelidir.
- Nehir tipi HES’ler doğa için büyük bir sorun oluşturmaktadır. Teorik olarak, Nehir tipi santrallerde balık geçişi, akarsu yatağına yeterli su bırakılması gibi kâğıt üstünde düzenlemeler yapılsa da gerçek bir çevre sorunları yaşanmaktadır. Bu konuda da gerekli hassasiyet gösterilmelidir. Bu konunun politik boyutu vardır. Sivil Toplum Kuruluşları, akademi ve yöre halkıyla birlikte gerekli izlemeler yapılmalıdır. Bu konularla ilgili yöredeki halkın bilinçlendirilmesi en önemli konulardan biridir.
- Faaliyetlerin sektörleri (turizm, enerji, ulaşım, balıkçılık, vs.) çağrıştıracak şekilde tanımlanması konusunda çekinceler bulunmaktadır. Faaliyetlere göre düzenlemeler yapılırsa sektörler direnç oluşturuyor. Faaliyetleri oluşturdukları etkilerine göre düzenlemek daha yararlı olabilir. Etkiye odaklanıp bunun azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Örnek: Balıkçılığa karşı değil onun etkisine yönelik düzenleme getirmek vb.
- Yönetim planlamasında mevcut faaliyetlerin oluşturduğu baskılar ve bu baskıların getirdiği etkiler ve bu etkilere karşı alınan tedbirleri ele alan bir takım yöntemler var. Bunlardan biri OECD

tarafından geliştirilen DPSIR (Driving force Pressure State Impact State) Modelidir. Faaliyetlerin bu şekilde sınıflandırılması gerekiyor. Herhangi bir faaliyet sonucunda farklı etkiler oluşabilir. Faaliyetler sektörel olarak yazılmalı, etkiler ise yönetim planında ele alınmalıdır. Daha detaylı olarak Yönetim Planında belirtilmelidir.

- Faaliyetleri düzenleyen kurumları tek bir amaca yönlendirmek gerekir. Bu da etkilere odaklı olmalıdır. İlgili etkilerin düzenlenmesi için tüm kurumlar çalışabilir. Etkilerin sınıflandırılmasına göre eşik değerleri belirlenirse herkes bunlara uymak zorunda kalır. Farklı bakanlıklar bile farklı yönetim planları yapsa o zaman bu değerlere göre ortak bir dil oluşturulabilir.
- Grup 1 ve Grup 2 arasındaki geçiş çok önemlidir. Tampon bölgede kontrollü kullanım mutlak zon etkilemeyecek şekilde düzenlenmelidir. 2. bölge izleme farklı olmalıdır. Tampon bölge Grup 1 zonları ile örtüştürülmelidir. **Hedef mutlak koruma zonunu korumak olmalıdır.** Yasaklar, sınırlamalar ve düzenlemeler tampon bölgede de yapılmalıdır.
- Askeri etkinliklerin yapıldığı alan kamusal bir alandır. ÇED raporları da sorunludur. Farklı disiplinlerden uzmanları hazırlaması gereken bir raporu tek bir fakülte hazırlayabiliyor. O yöreyle ilgili farklı çalışmalar yapılması ve farklı konuların da ele alınması gerekiyor. Birden fazla sektörün bir arada etkilediği alanlarda bütünleşik olarak bu konular ele alınmalıdır. Ortak değerlendirme yapılması gerekmektedir.
- Mevcut yönetim planları tüm paydaşların katılımıyla oluşturulmaktadır. Yönetim planlarının yasal bir yaptırımının olmamasından dolayı söz konusu planlar uygulanamamaktadır. Tüm kurumlar üstlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeli ve gerekli bütçeyi ortaya koymalıdır.
- Milli Parklarda yönetim planlaması ile ilgili bilgi verildi. Sınırlı kullanımda: mutlak korumayı etkilemeyecek geleneksel kullanımlar yapılabilir. Yoğun kullanımlar kontrollü kullanım bölgesinde yapılmalıdır.

HEDEF 3. Boşluk Analizi Çalışması Kapsamında Temel Parametrelerin Belirlenmesi

Resim 5. Grup çalışması

Kolaylaştırıcılar: Didem AMBARLI ve Sibel MERİÇ
Yazman: Gülden ATKIN GENÇOĞLU

1. Grup Çalışmasının Amacı

Bu grup çalışmasının amacı, Ege ve Akdeniz kıyılarındaki diğer potansiyel deniz ve kıyı koruma alanlarını belirlemede kullanılması öngörülen Boşluk Analizi çalışması için temel parametreleri ortaya koymaktır.

2. Katılımcı Analizi

Gruplara göre katılımcı listesi EK 3’de verilmiştir.

3. Grup Çalışması Yöntemi

Çalışmanın başında oturumun amacı ortaya konuldu. Sistemik koruma planlamasının genel yöntemi özetlendi ve çalışma grubundan verilen yöntemin kıyı ve deniz alanlarında nasıl uygulanabileceği hakkında katkıda bulunmaları istendi. Özellikle biyolojik çeşitlilik ve sosyo-ekonomik veri olarak kullanılacak parametreler, verilerin ulaşılabilirliği konularına yoğunlaşmak amaçlandı.

A. Çalışmanın ilk bölümünde bölgelendirme ve Sistemik Koruma Planlaması için kullanılacak biyolojik çeşitlilik verileri üstünde duruldu.

B. Sibel Meriç, proje kapsamında yapılacak olan boşluk analizi çalışmasında kullanılacak ilgili Kurum-Kuruluşlarca üretilmiş olan sayısal ve sözel veri setleri ile ilgili bir sunum gerçekleştirdi. Mevcut veri setlerinden nasıl yararlanabileceği tartışıldı.

C. Grup sonuçlarının raporu, kolaylaştırıcılar ve yazman tarafından hazırlandı ve Prof. Dr. Serdar BAYARI tarafından tüm katılımcılara sunuldu.

4. Grup Çalışması Sonuçları

Grup çalışmaları sırasından aşağıdaki ana başlıklarla ilgili tartışmalar yapıldı ve şu kararlar alındı.

4.A. Bölgelendirme ve Sistemik Koruma Planlaması (SKP) için Kullanılabilecek Biyolojik Çeşitlilik Verileri

Çalışmanın ilk bölümünde bölgelendirme ve SKP için kullanılacak biyolojik çeşitlilik verileri üstünde durulmuştur. Çıkan sonuçlar şunlardır:

- Bölgelendirme gerekli olabilir. Denizleri etkileyen fiziksel ve kimyasal parametrelere bakılarak bir bölgelendirme yapılabilir.
- Biyolojik çeşitlilik ile ilgili elimizde kapsamlı veri yok. Kısıtlı veri ile böyle bir analiz yapmak doğru olmayabilir. Bu nedenle öncelikle bu verilerin toplanması için girişimde bulunup daha sonra bu tür analizlerle alan seçebiliriz.
- Kapsamlı bir ölçüm ve izleme programı olmadan sağlıklı verilere ulaşmak mümkün değil. O nedenle böyle bir çalışmaya veri sağlayacak kapsamlı ölçüm programları başlatılmalıdır.
- Birkaç katılımcının alan seçimi ile ilgili görüşü şöyle: Elimizdeki veri çok kısıtlı ve korunacak el değmemiş doğal alan çok az. Bu nedenle eksik veri ile böyle bir analiz yapmak yerine doğrudan el değmemiş alanları korumalıyız. Fakat başka bir katılımcı da biyolojik çeşitlilik açısından çok

zengin ama baskı altında olan İzmir Körfezi gibi alanlardan vazgeçmememiz gerektiğini belirtmiştir. Bu anlamda alan seçiminin yöntemi hakkında katılımcıların ortak bir görüşü yoktur.

- Ekolojik bir sınıflandırma yapmak da mümkün olabilir.
- Katılımcılar koruma öncelikli türler olarak uluslar arası sözleşmelerin de eklerinde olan belli türlerin örneğin RAC/SPA türlerinin kullanılabilceğini belirtmiştir.
- Yaşam alanları da pek çok çalışmada vurgulanmıştır. Örneğin *Posidonia* ve *Cystoseira* çayırları, ışığın ulaştığı son noktadaki kalkerli algler. Bu yaşam alanlarının korunması hedeflenmelidir. Yaşam alanları için birkaç parametre örneğinde konuşulmuştur. Kıyı, açık deniz, körfez ayrımının yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Lagünleri de ayrı değerlendirmek gerekmektedir.
- Dip akıntıları özel yaşam alanlarının oluşmasında önemli. Bunlar değerlendirilmeli.
- Uydu görüntüleri bize *Posidonia* çayırlarının yerleri hakkında bilgi verebilir. Bunun dışında bir kullanım alanı önerilmedi.
- İklim değişikliği ile ilgili süreçler çok yavaş ilerliyor. Bunların değerlendirilmesinin gerekmeceği görüşü ortaya atıldı. Bu yönde bir çalışma yapılacaksa Avrasya Araştırmaları Enstitüsü'nden Mehmet Karaca ile görüşülmeli. Ham meteorolojik veriden çıkarım yapılması gerekmez.

4.B. Mevcut Veri Setlerinden Nasıl Yararlanılabilir

Çalışmanın ikinci bölümünde Sibel MERİÇ "kurumların elindeki veri setleri"ni tanıtmıştır. Bu veri setlerinden nasıl yararlanabileceğimiz tartışılmıştır. Çıkan sonuçlar şunlardır:

- Pek çok kurumda benzer veriler bulunmaktadır. Fakat bu verilerin niteliği ve çözünürlüğü bilinmediğinden hangisinin kullanılması gerektiği bilinmemektedir. Proje tüm kurumlardan elindeki verilerin meta dasetasını istemeli, listelemeli ve bunu internet üzerinden paylaşmalıdır. Proje katılımcıları buna yönelik olarak öneride bulunabilir, ellerinde daha iyisi varsa gönderebilir.
- Kurumlar arasında TEİEM gibi veri paylaşımı ve standardizasyonu çalışmaları var. Güvenilir veriler bu kaynaktan elde edilebilir.
- Denizcilik Müsteşarlığı TÜBİTAK ile Türkiye Kıyılarında acil müdahale merkezleri projesi yapmış. Bunun içinde kullanılacak pek çok biyolojik çeşitlilik ve sosyo-ekonomik verileri vardır.

Müsteşarlık bu verinin bir bölümünü çevre Yönetimi ile paylaşacak. Proje ekibi bu şekilde veriyi alabilir.

- Kurumların master planları göz önünde bulundurularak alan seçimi yapılmalı. Örneğin Denizcilik Müsteşarlığının Afet Müdahale için seçtiği sığınma alanları alan seçiminde göz önünde bulundurulmamalıdır.
- Araştırma enstitülerinin elinde noktasal ya da bölgesel pek çok veri olmalı. Bunların neler olduğu öğrenilmelidir.
- Boşluk analizinde karadan ne kadarlık bir kısmın değerlendirilmesi gerektiği konuşuldu. Bunun için standart bir tampon bölge kullanmak yanlış. Havza bazında düşünülmesi.
- Mevcut korunan alanların etkililiği ile ilgili bilgileri kurumlardan edinmek mümkün. Bunun için:
 - ÖÇK Bölgelerinde yapılan ölçümler ve değerlendirmeler kullanılabilir.
 - Diğer alanlarda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, limanlarda Denizcilik Müsteşarlığı'ndan bilgi alınabilir.
- Boşluk analizi çalışmasında tehdit katmanında kullanılacak bazı veri katmanları şunlardır:
 - Bir alandaki kıyı ve deniz üstündeki baskıyı nüfus, yol yoğunluğu, balıkçı barınağı bilgilerinden elde edebiliriz. Nüfus ve yol katmanları pek çok kurumda var. Balıkçı barınakları ile ilgili standart veri ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nda var. Dikkate alınması gereken bir konu da ikinci konut baskısı. Bununla ilgili veriler de Ulaştırma Bakanlığı'nın DLHA sisteminde var.
 - Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nda balıkçılıkla ilgili veriler var. Bunlar da kullanılmalı.
 - Bir kıyı alanını etkileyen havzadaki jeolojik yapı ve arazi kullanımı denizel kirliliği etkiliyor. Havzadaki tüm akarsu rejimi ve bunu etkileyen baraj vb. çalışmalar önemli. Tüm su kaynakları değerlendirilerek tehdit katmanında yer almalı.
 - Çevre kirliliğine hassas alanlar, karasal kaynaklı kirlilik verileri Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenmiş. Bu çalışmadan yararlanılmalı. Arıtma tesisleri ile ilgili bilgiler de kullanılmalı.
 - Liman, tersane, gemi söküme yerleri vb. kirlilik yaratıyor. Bu veriler tehdit olarak değerlendirilmeli. Fakat diğer tehditlere göre etkisine iyi bakılmalı.

- o Gemi trafiği ve balans suları özellikle istilacı tür riskleri nedeniyle tehdit olarak kullanılmalı. Bu bilgi Denizcilik Müsteşarlığı'nda mevcut.

5. Grup Çalışması Sonuç Önerileri

1. Sistematik koruma planlaması kavramı grup için yeni bir kavramdır. Bu aracın kullanılmasının gerekliliği ve yöntemi hakkında daha detaylı bilgi gereklidir.
2. Pek çok çalışma ve sözleşmenin ekinde denizel alanlarda korunması gereken türler listelenmektedir. Bu listeler dururken tekrar biyolojik çeşitlilik verisi olabilecek öncelikli türleri listelemenin gerekli olmadığını belirtmişlerdir. Bu noktada SKP'de kullanılacak veri setinin özelliklerini karşılayıp karşılamadıklarını sorgulanması gerekir.
3. Biyolojik çeşitlilik verisi olarak üniversitelerin elinde ne tür veri olduğu hakkında detaylı bilgi toplanmalı, daha sonra verinin kullanılıp kullanılmayacağı tartışılmalıdır.
4. Veri paylaşımı hassas bir konudur. Kamu kurumlarının bu konuda işbirliği şart olsa da sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu konuda ortak ve işbirliği için gerekli adımlar atılmalıdır.

6. Ana Oturum Katılımcılarının Yorum ve Önerileri

Grup çalışmalarının sonuçları Prof. Dr. Serdar BAYARI tarafından sunulduktan sonra tüm katılımcıların bulgularla ilgili yaptığı yorumlar şunlardır:

- Kamu kurumlarının ellerindeki verilerin ortak bir veritabanında toplanması önemli bir konudur.
- Projelerdeki veriler TÜBİTAK veya Bakanlıklar ile paylaşılıyor. Projeyi yaptıran kurumlarda aramak gerekir sorunun çözümünü. Verilerin değerlendirilmesi ve halka sunulması için gerekli düzenlemeler projeleri destekleyen kurumlar tarafından yapılmalıdır.
- Gelişmiş ülkelerde örneğin ABD'de benim vergimle üretilmiş veriler topluma aittir diye bir yaklaşım var ve tüm verilere erişim açık. Türkiye'de bu konuda sıkıntı var ve bu konunun üzerinde durulması gerekiyor.
- Denizcilik Müsteşarlığı tarafından yapılan acil müdahale merkezleri projesi ile ilgili olarak, TÜBİTAK ile yapılan sözleşmede lisans hakları saklı kalıyor, lisans haklarını devredilmesi sorun oluşturuyor. Sözleşmeler buna göre (herkese açık olması için) düzenlenebilir.

- TÜBİTAK: Bahsedilen balast suları, acil müdahale ve sıcak nokta hassas alanların belirlenmesi projelerinde veriler mevcuttur ve tüm veriler iş sahibi kurumlara aittir ve onların kullanımındadır. Bu kurumlar isterse bu verileri paylaşabilirler. Ancak, bu proje özelinde bu çalışmaların değerlendirilmesi kapsamında TÜBİTAK uzmanlarından yararlanılmalıdır.
- Deniz ile ilgili yapılan tüm çalışmaların, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı'na gönderilmesi yasal bir zorunluluktur. Kurumların verileri göndermesi konusunda sıkıntı yaşanmakla birlikte, son yıllarda yerine oturmaya başladı.
- Bu proje özelinde, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nun birçok bölgesel ölçekte çalışması mevcuttur ve projedeki tüm yönetim planlarının bu çalışmalarla uyumlu olması çok önemlidir.
- Veriler araştırmacılara para ile veriliyor. Bu konuda ileride çözümlenmelidir.
- Denizel çalışmalarla internet ortamında paylaşılması için ilgili üniversiteler tarafından yapılan üç AB ve bir TÜBİTAK projesi mevcuttur. Üç tane internet sayfası vardır ve tüm toplanan tüm verilere bu internet sayfalarından meta veri olarak ulaşılabilir. Bunlardan biri, ODTÜ Erdemli Deniz Bilimleri, öbürü de Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı ile yapılan projede, Blacksea cdatanet. Bunlar belirli erişim yaklaşımlarla ulaşılabilir. Türkiye'deki veriler çok az. Daha fazla veri toplanmalıdır. Karadeniz ile ilgili de çok eksik var. En kısa sürede bu veri boşluklarını gidermek üzere çalışmalar başlatılmalıdır.
- İnternette doğru veriye ulaşmak zor bu konuda Çevre ve Orman Bakanlığı bir çalışma yapabilir. Çevre ve Orman Bakanlığı bu konuda daha önce böyle bir çalışma yaptı ancak verilerin toplanması konusunda başarıya ulaşamadı.
- Burada tartışılan tüm konularla ilgili çözümü önerildi: E-devlet dendi. Konuşulan her konu bilişim. Verinin verilmesi sadece yeterli değil, verinin nerde, hangi amaçla verildiği, hangi veriler önemli konusunda bir ortam oluşturulmalıdır. Bilginin anlamlı hale getirilmesi ve kişinin bu bilgiye nereden ulaşılacağı çok önemlidir. Bu tür toplantılara lütfen bilişimcileri davet ediniz.
- Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılan üçüncü proje ile Avrupa Çevre Ajansı üyeliği kapsamında verilerin standardizasyonu ve raporlanması konusunda ciddi bir çaba vardır. Kurumların verileri paylaşması çok önemli ve

sıkıntılı bir konu, kurumları bu konuda ikna etmek için ciddi çabalar sarf ediliyor.

- Verilere sahip olma hakkı ve paylaşma hakkı farklı konulardır. Paylaşmama keyfiyeti yasal olarak yoktur. TÜİK de dahil olmak üzere verileri depolarken kalite kontrol prosedürü yoktur. Bu çok ciddi bir problemdir. O verileri kullanmak ve değerlendirmek zor oluyor.

- Üretilen verilerin depolanması, kalite kontrolü ve paylaşımı önemli bir konudur.
- Türkiye'nin korunan alanlar sisteminin tamamen ele alınması için denizel alanlar ile ilgili bu çalışmaların yapılması çok önemli. Bu nedenle, denizel boşluk analizi çalışmaları en kısa sürede başlatılmalıdır.

EK 1. Çalıştay Programı

DENİZEL HASSAS ALANLARI BELİRLEME ÇALIŞTAYI

20-21 Mayıs 2010 Yücelen Otel Akyaka, Muğla

Çalıştayın amacı denizel alanda hassas alan tanımını (mutlak koruma ve tampon bölgeleri) yapmak, kriter ve standartlarını belirlemek, bu alanlar içerisinde ne gibi faaliyetlerin yapılabileceğini ortaya koymak ve Ege ve Akdeniz Kıyıları'ndaki diğer potansiyel koruma alanlarını belirlemede kullanılması öngörülen Boşluk Analizi çalışması için temel parametreleri ortaya koymaktır.

20 Mayıs 2010, Perşembe Birinci Oturum: Açılış ve Sunumlar

09.00 – 10.00	Kayıt	
10.00 – 10.30	Açılış Konuşmaları	
10.30 – 10.45	Çay/Kahve Arası	
10.45 – 11.00	Projenin Tanıtımı	Harun GÜÇLÜSOY, Proje Yöneticisi
11.00 – 11.20	Türkiye'de Koruma Zonlaması Çalışmaları	Yıldıray LİSE, UNDP Türkiye
11.20 – 11.35	Göcek ve Dalaman Koyları Koruma ve Kullanma Esasları	Güner ERGÜN, Proje Koordinatörü ÖÇKKB
11.35 – 11.50	Gökova ÖÇKB Ekolojik Hassas Alanların Tespiti	Ozan VERYERİ, SAD- Sualtı Araştırmaları Derneği
11.50 – 12.05	Türkiye'de Deniz Koruma Alanı Planlamasına bir Örnek: Kızılliman-Mersin	Ali Cemal GÜCÜ, ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü
12.05 – 12.20	Denizel Alanlarda Önemli Kuş Alanları Çalışmaları	Jose TAVARES, Doğa Derneği
12.20 – 12.40	Sistematik Koruma Planlaması (Boşluk Analizi)	Didem AMBARLI, Doğa Koruma Merkezi
12.40 – 13.00	Grup Çalışmaları için grupların çalışma yönteminin açıklanması	ÖÇKKB/UNDP
13.00 – 14.00	Öğle Yemeği	

20 Mayıs 2010, Perşembe İkinci Oturum: Grup Çalışmaları

14.00 – 18.00	Grup 1: Mutlak Koruma ve Tampon Bölgelerin standart ve kriterlerinin belirlenmesi Grup 2: Mutlak Koruma ve Tampon Bölgeler içerisindeki faaliyetlerin düzenlenmesi Grup 3: Boşluk Analizi Çalışması kapsamında temel parametrelerin belirlenmesi	Çalıştay Moderatörleri
---------------	--	------------------------

21 Mayıs 2010, Cuma Üçüncü Oturum: Grup Çalışmaları Sunumları ve Kapanış

09.30 – 12.00	Grup Çalışmaları Sunumları
12.00 – 12.30	Değerlendirme ve Kapanış

21 Mayıs 2010, Cuma Arazi Çalışması

12.30 -15.00	Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki önerilen Balıkçılığa Kısıtlı Alanların gezilmesi
--------------	---

EK 2. Çalıştay Katılımcı Listesi

No	Bay	Bayan	Ad-Soyad	Kurum	Görev
1		X	Recep YÜKSEL	Muğla Valiliği	Vali Yardımcısı
2		X	Ahmet ÖZYANIK	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Kurum Başkanı
3		X	Mesut AVCI	Muğla Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Müdür
4		X	Güner ERGÜN	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Şube Müdürü
5		X	Mustafa KARAÇELEBİ	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Şube Müdürü
6	X		Gülhan BADUR ÖZDEN	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
7	X		Nurhan ŞEN	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
8	X		Suda EKİCİ	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
9	X		Sevgi MART	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Avukat
10	X		Sibel MERİÇ	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
11		X	Serhan GEZMEN	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
12		X	Bekir ERDOĞAN	Muğla Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Müdür Yardımcısı
13		X	Ayhan TOPRAK	Muğla Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Biyolog
14		X	Fatih ERMiŞ	Muğla Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Şehir Plancısı
15		X	Bekir ORHAN	Muğla Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Çevre Mühendisi
16		X	Ender KAZMAN	Mersin Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Uzman
17		X	Erkan Hamdi Özer	İzmir Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Müdür V.
18		X	Mustafa UZUN	Antalya Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Biyolog
19		X	Berkan TOROS	UNDP	Program Destek Sorumlusu
20		X	Harun GÜÇLÜSOY	UNDP/GEF	Proje Yöneticisi
21	X		Güliden ATKIN GENÇOĞLU	UNDP/GEF	Proje Asistanı
22		X	Yıldırım LİSE	UNDP	Proje Yöneticisi Yardımcısı
23		X	Abdulgafur BELİKTAY	Denizcilik Müsteşarlığı	Biyolog
24		X	Şenol AYDIN	Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dai. Bşk.	Jeoloji Mühendisi
25	X		Zerrin USLU ÖLMEZ	Sahil Güvenlik Komutanlığı	Çevre Mühendisi
26	X		Emine YETİŞKUL ŞENBİL	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı TAU Müdürlüğü	Şehir Plancısı
27	X		Sevilay DİLBER	Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü	Şube Müdürü
28	X		Gizem ERGÜÇ ÖZDEMİR	Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Gn. Müd.	Uzman Yardımcısı
29		X	Hamdi ARPA	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Gn Müd.	Mühendis
30		X	Haydar FERSON	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Gn Müd.	Biyolog
31		X	Ö. Atasay TANRISEVER	Balıkesir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü	Ayvalık DKMP Mühendisi
32	X		Rana ALTINTAŞ	Çevre ve Orman Bakanlığı DKMPGM	Uzman Biyolog
33	X		Rahime POLAT	Çevre ve Orman Bakanlığı Dış İlişkiler ve AB Dai. Bşk.	Uzman Yardımcısı
34		X	Ömer ÖZTÜRK	Çevre ve Orman Bakanlığı/ÇYGM Deniz ve Kıyı Yönetimi Dai. Bşk.	Uzman
35		X	Mustafa AYDIN	Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED Planlama Gn. Müd.	Uzman
36		X	Dr. Çetin SÜMER	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü	Su Ürünleri Yüksek Mühendisi
37		X	Hasan KARATAŞ	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü	Peyzaj Mimarı
38	X		Gülşen AVAZ	TÜBİTAK-MAM Çevre Enstitüsü	Başuzman Araştırmacı
39		X	Doç.Dr. Murat BİLECENOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi	Öğretim Üyesi

No	Bay	Bayan	Ad-Soyad	Kurum	Görev
40	X		Prof.Dr.Şükrü BEŞİKTEPE	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Öğretim Üyesi
41	X		Yrd.Doç.Dr. Kemal Can BİZSEİ	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Öğretim Üyesi
42	X		Yrd. Doç. Dr. Güzel YÜCEL	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Öğretim Üyesi
43	X		Dr. Barış AKÇALI	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Araştırma Görevlisi
44	X		Gökhan KABOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Uzman
45	X		Prof.Dr.Yalçın ARISOY	Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi	Öğretim Üyesi
46	X		Yrd. Doç.Dr. Vahdet ÜNAL	Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
47	X		Prof.Dr. Serdar BAYARI	Hacettepe Üniversitesi	Öğretim Üyesi
48	X		Yrd.Doç.Dr.Ahsen YÜKSEK	İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü	Öğretim Üyesi
49	X		Yrd.Doç.Dr. Coşkun ERÜZ	KTÜ Deniz Bilimleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
50	X		Yrd. Doç.Dr. Mustafa ERDEM	Muğla Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
51	X		Doç.Dr. Ali Cemal GÜCÜ	ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü	Öğretim Üyesi
52	X		Yrd.Doç.Dr.Hasan Hüseyin SATILMIŞ	Sinop Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
53	X		Prof.Dr. Lale BALAS	Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Mili Komitesi	Öğretim Üyesi
54	X		Didem AMBARLI	Doğa Koruma Merkezi	Sistemik Koruma Planlaması Proje Müdürü
55	X		Jose TAVARES	Doğa Derneği	RSPB Türkiye Sorumlusu
56	X		Umut TURAL	WWF-Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı	Doğa Koruma Sorumlusu
57	X		İpek SAPMAZ	İMEAK-Deniz Ticaret Odası	Deniz Kaynakları ve Deniz Turizmi Yetkilisi
58	X		Faruk OKUYUCU	İMEAK-Deniz Ticaret Odası	Yönetim Kurulu Üyesi
59	X		Ramazan ÖZKAYA	Su Ürünleri Koop. Merkez Birliği	Yönetim Kurulu Başkanı
60	X		Cahit BENLİDAYI	Akyaka Belediyesi	Meclis Üyesi
61	X		Can GÖRGÜN	Akyaka Su Ürünleri Kooperatifi&Gökova-Akyakayı Sevenler Derneği	Kooperatif Başkanı
62	X		Prof.Dr. Erdal ÖZHAN	MEDCOAST- Akdeniz Kıyı Vakfı	Vakıf Başkanı
63	X		Selin KÜÇÜKAVŞAR	MEDCOAST- Akdeniz Kıyı Vakfı	Proje Asistanı
64	X		Ozan VERYERİ	Sualtı Araştırmaları Derneği (SAD)	SAD-AFAG Gökova ICMM Proje Md.
65	X		Bahar SUSEVEN	Gökova -Akyakayı Sevenler Derneği	Başkan, Proje Koordinatörü
66	X		Alp Serdar DENKTAŞ	Akyaka Kent Konseyi	Başkan
67	X		Devrim BAYAR	Akyaka Kent Konseyi	Genel Sekreter
68	X		Adil GÜRHAN	TT Deniz Temizliği ve Çevre Teknolojileri	
69	X		Ümit N. ALPASLAN	TT Deniz Temizliği ve Çevre Teknolojileri	Mühendis
70	X		Nedim AKAY	TT Deniz Temizliği ve Çevre Teknolojileri	İş Geliştirme Yöneticisi
71	X		Denizcan DURGUN	Ege Üniversitesi	Y. Lisans Öğrencisi
72	X		Osman KURT	Tarım İl Müdürlüğü	Tekniker

EK 3. Gruplara göre Katılımcı Listeleri

Çalışma Grubu 1. Mutlak Koruma ve Tampon Bölgelerin standart ve kriterlerinin belirlenmesi

No	Adi-Soyadı	Kurum	Görev
1	Yıldıray LİSE (MODERATÖR)	UNDP	Proje Yöneticisi Yardımcısı
2	Ayhan TOPRAK (MODERATÖR)	Muğla Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Biyolog
3	Suda EKİCİ (YAZMAN)	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
4	Sevgi MART	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Avukat
5	Erkan Hamdi Özer	İzmir Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Müdür V.
6	Şenol AYDIN	Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dai. Bşk.	Jeoloji Mühendisi
7	Gizem ERGÜÇ ÖZDEMİR	Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Gn. Müd.	Uzman Yardımcısı
8	Rana ALTINTAŞ	Çevre ve Orman Bakanlığı DKMPGM	Uzman Biyolog
9	Rahime POLAT	Çevre ve Orman Bakanlığı Dış İlişkiler ve AB Dai. Bşk.	Uzman Yardımcısı
10	Dr.Çetin SÜMER	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü	Su Ürünleri Yüksek Mühendisi
11	Gökhan KABOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Uzman
12	Prof.Dr. Lale BALAS	Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Mili Komitesi	Öğretim Üyesi
13	Jose TAVARES	Doğa Derneği	RSPB Türkiye Sorumlusu
14	Selin KÜÇÜKAVŞAR	MEDCOAST- Akdeniz Kıyı Vakfı	Proje Asistanı
15	Adil Gürhan		
16	Osman KURT	Tarım İl Müdürlüğü	Tekniker
17	Gülşen AVAZ	TÜBİTAK-MAM Çevre Enstitüsü	Başuzman Araştırmacı
18	Denizcan DURGUN	Ege Üniversitesi	Y. Lisans Öğrencisi
19	Yrd.Doç.Dr.Ahsen YÜKSEK	İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü	Öğretim Üyesi
20	Yrd.Doç.Dr. Kemal Can BİZSEİ	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Öğretim Üyesi

Çalışma Grubu 2. Mutlak Koruma ve Tampon Bölgeler içerisindeki faaliyetlerin düzenlenmesi

No	Adı-Soyadı	Kurum	Görev
1	Ozan VERYERİ (MODERATÖR)	Sualtı Araştırmaları Derneği (SAD)	SAD-AFAG Gökova ICMM Proje Md.
2	Güner ERGÜN (MODERATÖR)	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Şube Müdürü
3	Nurhan ŞEN (YAZMAN)	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
4	Mustafa KARAÇELEBİ	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Şube Müdürü
5	Serhan GEZMEN	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
6	Mustafa UZUN	Antalya Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Biyolog
7	Ender KAZMAN	Mersin Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Uzman
8	Zerrin USLU ÖLMEZ	Sahil Güvenlik Komutanlığı	Şube Müdürü
9	Sevilay DİLBER	Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü	Şube Müdürü
10	Hamdi ARPA	Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Gn Müd.	Ziraat Mühendisi
11	Ö. Atasay TANRISEVER	Balıkesir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü	Ayvalık DKMP Mühendisi
12	Mustafa AYDIN	Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED Planlama Gn. Müd.	Uzman
13	Doç.Dr. Murat BİLECENOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi	Öğretim Üyesi
14	Dr. Barış AKÇALI	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Araştırma Görevlisi
15	Yrd. Doç.Dr. Vahdet ÜNAL	Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
16	Yrd. Doç.Dr. Mustafa ERDEM	Muğla Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
17	Umut TURAL	WWF-Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı	Doğa Koruma Sorumlusu
18	İpek SAPMAZ	İMEAK-Deniz Ticaret Odası	Deniz Kaynakları ve Deniz Turizmi Yetkilisi
19	Ramazan ÖZKAYA	Su Ürünleri Koop. Merkez Birliği	Yönetim Kurulu Başkanı
20	Alp Serdar DENKTAŞ	Akyaka Kent Konseyi	Başkan
21	Nedim AKAY	TT Deniz Temizliği ve Çevre Teknolojileri	İş Geliştirme Yöneticisi
22	Devrim BAYAR	Akyaka Kent Konseyi	Genel Sekreter
23	Can GÖRGÜN	Akyaka Su Ürünleri Kooperatifi&Gökova-Akyakayı Sevenler Derneği	Kooperatif Başkanı

Çalışma Grubu 3. Boşluk Analizi Çalışması kapsamında temel parametrelerin belirlenmesi

No	Adı-Soyadı	Kurum	Görev
1	Didem AMBARLI (MODERATÖR)	Doğa Koruma Merkezi	Sistemik Koruma Planlaması Proje Müdürü
2	Sibel MERİÇ (MODERATÖR)	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı	Uzman
3	Gülden ATKIN GENÇOĞLU (YAZMAN)	UNDP/ÖÇKKB	Proje Asistanı
4	Fatih ERMİŞ	Muğla Özel Çevre Koruma Müdürlüğü	Şehir Plancısı
5	Abdulgafur BELİKTAY	Denizcilik Müsteşarlığı	Biyolog
6	Emine YETİŞKUL ŞENBİL	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı TAU Müdürlüğü	Şehir Plancısı
7	Haydar Fersoy	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Gn Müd.	Biyolog
8	Ömer ÖZTÜRK	Çevre ve Orman Bakanlığı/ÇYGM Deniz ve Kıyı Yönetimi Dai. Bşk.	Uzman
9	Hasan KARATAŞ	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü	Peyzaj Mimarı
10	Prof.Dr.Şükrü BEŞİKTEPE	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Öğretim Üyesi
11	Prof.Dr.Yalçın ARISOY	Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi	Öğretim Üyesi
12	Yrd. Doç. Dr. Güzel YÜCEL	Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Enstitüsü	Öğretim Üyesi
13	Doç.Dr. Ali Cemal GÜCÜ	ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü	Öğretim Üyesi
14	Prof.Dr. Serdar BAYARI	Hacettepe Üniversitesi	Öğretim Üyesi
15	Yrd.Doç.Dr. Coşkun ERÜZ	KTÜ Deniz Bilimleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
16	Yrd.Doç.Dr.Hasan Hüseyin SATILMIŞ	Sinop Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi	Öğretim Üyesi
17	Ümit N. ALPASLAN	TT Deniz Temizliği ve Çevre Teknolojileri	Mühendis

Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Alparslan Türkeş Cad. 17. Sok. No.10 06510 Beştepe/Yenimahalle/Ankara
Tel: +90 (312) 222 12 34 Faks: +90 (312) 222 26 61
<http://www.csb.gov.tr/gm/tabiat/>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)
Birlik Mahallesi 415. Cadde No. 11 06610 Çankaya/Ankara
Tel: +90 312 454 1100 Faks: +90 312 496 1463
www.undp.org.tr
Güçlü bireyler. Güçlü toplumlar.